



Provincie Zeeland



Linksboven: Paleis van de
Commissaris van de Koningin
rond 1917.

Linksonder: zelfde plek, anno
1995.

Onder: detail tapijtcollectie.



Idee: bureau voorlichting, provincie Zeeland.
Opmaak en druk: bureau grafische dienstver-
lening, provincie Zeeland.



Prinsenlogement



Norbertijnen

Komend vanuit Antwerpen vestigde zich in 1127 een groep Norbertijnen in Middelburg en stichtte daar de "Onze Lieve Vrouwe Abdij", ook wel bekend als de "Sint Nicolaas Abdij" (naar de beschermheilige van de belangrijkste inwoners van Middelburg, de kooplieden).

Rond 1254 werd aan de noordwestzijde van de "Nederhof" (het Abdijplein) een onderkomen voor de Graaf van Holland (en Zeeland) gebouwd. Het was een flink complex, want al bezocht de graaf de Abdij niet vaak, als hij kwam, nam hij een uitgebreide hofhouding mee...

De prachtlievende Nicolaas de Castro, abt-bisschop, zetelend in de Abdij, liet tijdens zijn bewind (1561 - 1573) het oude logement afbreken; het nieuwe pand nam de hele westzijde van het Abdijcomplex in beslag.

In 1574 viel Middelburg in handen van Prins Willem van Oranje; de Norbertijnen verlieten hun Abdij die ruim vier eeuwen een middelpunt was van geestelijke cultuur, kennis en - niet te vergeten - wereldlijk bestuur in Zeeland.

Middelpunt van gezag

De traditie van middelpunt van gezag werd voortgezet door de nieuwe orde van bestuurders, de Staten van Zeeland. Ze namen de Abdij in bezit en stonden haar niet meer af, tot de dag van vandaag.

De uitgeweken Middelburgse Norbertijnen deden vanuit Vlaanderen nog een poging om tenminste een vergoeding voor hun bezittingen te krijgen. Tijdens het twaalfjarig bestand in de 80-jarige oorlog arriveerde hierover bij de Staten van Zeeland een brief; voor zover bekend is deze nooit beantwoord...

Willem van Oranje heeft dikwijls gebruik gemaakt van

het logement. Hij kwam er vaak in de periode tussen 1574 en 1582, hoofdzakelijk in verband met de oorlogvoering en de bestuurlijke situatie.

Ook zijn zoon Prins Maurits gebruikte het logement vaak (tussen 1588 en 1616), vooral in verband met de oorlog in Vlaanderen. Van 1585 tot 1588 kon Maurits het gebouw niet gebruiken, omdat er toen iemand woonde die met grote bevoegdheden vanuit Engeland was gekomen, de Graaf van Leicester.

Stadspaleis

Rond de wisseling van 16e en 17e eeuw onderging het complex een representatieve verfraaiing op last van de Staten van Zeeland. Ten behoeve van het logement liet men een collectie wandtapijten vervaardigen, met als thema de strijd van de Zeeuwen te water tegen de Spanjaarden. Deze unieke tapijtencollectie is geheel bewaard gebleven en nu te bezichtigen in het Zeeuws Museum.

Ook werd nieuw meubiliar aangeschaft.

Zo werd het prinsenlogement omgetoverd tot een klein stadspaleis.

In de jaren 1625 tot 1644 maakten Frederik Hendrik en zijn echtgenote gebruik van het logement.

Na het stadhoudersloos tijdperk (voor Zeeland van 1650 tot 1668) logeerde Prins Willem III in de winter van 1672/1673 enkele malen in "zijn" onderkomen. 't Was weer vanwege oorlog: deze keer met Engeland en Frankrijk. In 1684 was hij er nogmaals en in 1688 voor het laatst - hij vertrok toen naar Engeland.

Tot het gebruik van het logement door stadhouders kan men ook de bewoning door Willem van Nassau Odijk, vertegenwoordiger van Willem III als eerste Edele in de Staten van Zeeland in de periode 1673-1702 rekenen.

Willem IV verbleef in het logement in mei 1747;

Willem V maakte gebruik van de stadhoudelijke vertrekken in 1766 en 1786.

Voetstappen

Bijzondere bezoekers van het Prinsenlogement zijn terug te vinden in het dagboek van de Middelburgse burgemeester Jacob Hendrik Schorer.

Op 1 augustus 1809 arriveerden Engelse troepen op het Abdijplein, onder leiding van lord Chattham. "Hij trad in 't huis in de Abdij, over drie maanden door den koning van Holland bewoond". (De koning van Holland was Lodewijk Napoleon).

En op woensdag 9 mei 1810 kreeg Middelburg wel zeer hoog bezoek: keizer Napoleon Bonaparte en zijn echtgenote. Zij logeerden - aldus Schorer - in 't Paleis in de Abdij, dat zeer goed "gemeubleerd" was. Anderen uit het gevolg van de keizer (de koning en koningin van Westfalen en de onderkoning van Italië) werden elders in de stad ondergebracht.

Toen Nederland in 1814 een koninkrijk werd, kreeg het Prinsenlogement een dubbele functie: woonhuis van de Commissaris des Konings en er werden koninklijke vertrekken ingeruimd.

Bekend is dat bijvoorbeeld Koningin Wilhelmina vrij vaak van haar "Abdijwoning" gebruik heeft gemaakt. Sinds een aantal jaren heeft het Prinsenlogement vaste noch tijdelijke bewoners. Het provinciaal bestuur gebruikt het voor ontvangsten en andere representatieve doelen.

Op de keper beschouwd hebben degenen wie het logement eeuwenlang ter beschikking stond er slechts beperkt gebruik van gemaakt, maar dat kon niet anders omdat Zeeland nu eenmaal niet de residentie was.

Maar figuurlijk gesproken, liggen in dit gebouwencomplex de voetstappen van vele groten uit de geschiedenis der Lage Landen.

Het Provinciaal Bestuur van Zeeland gunt zijn gasten graag het voorrecht deze historische grond te betreden!